

# Online iskolaújság

Megjelenik a nyíregyházi Eötvös Gyakorlóiskola és a Derceni Középiskola honlapján

## Honfoglaló őseink emlékeinek nyomában Kárpátalján és Északkelet Magyarországon



### „HATÁRTALANUL!”

HAT-17-03-2017-00164 pályázati program



Derceni Középiskola



Nyíregyházi Egyetem Eötvös József  
Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium



EMBERI ERŐFORRÁS  
TÁMOGATÁSKEZELŐ

I skolánk, a Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium tanulói már hosszú évek óta barangolják a Kárpát-medence tájait a „Határtalanul” elnevezésű program keretei között. Fontos szerepet szántunk nevelési-oktatási rendszerünkben annak, hogy a magyarországi középiskolás tanulók ne érettségizzenek le úgy, hogy legalább egyszer meglátogassanak egy a határon túli magyar lakta vidéket. Nemes a cél, hiszen még napjainkban is találkozhatunk olyan káros véleménnyel, hogy a határon túli magyarság különbözik a trianoni határokon belül élőkétől, s lényegében a felvidéki, kárpátaljai, erdélyi, délvidéki magyar testvéreink nem is részei az összmagyarságnak! Adott, tehát egy olyan lehetőség, amely a fiatalok lelki és tudásbeli épülését szolgálja. Ezek a kirándulások nem egyszerűen tanulmányaink kibővítését célozzák meg, hanem a jelenlegi határainkon túl élő magyarság mindennapjait fedezhetjük fel, s építhetnek ki diákjaink kiváló kapcsolatokat a trianoni határon kívülre szorult magyar diákokkal. Mi magunk is több határon túli tanintézménnyel ápolunk testvériskolai kapcsolatot, s állandósult kapcsolatrendszer tudunk működtetni. Ennek hatá-

sát a jövőre nézve még nem tudjuk megállapítani, de az biztos, hogy gyermekeink ezt a lehetőséget értékelik és bizonyára meg is fogják becsülni.

Ebben a tanévben Kárpátaljára utaztunk el a nyertes Határtalanul! Programunk keretében, és vendégül láttuk Nyíregyházán a derцени iskola csoportját. A következő oldalakon az utazások során szerzett élményeinket adjuk közre a kedves olvasóknak.

Írásainkban nem követjük napról-napra az eseményeket, inkább arra teszünk kísérletet, hogy az utazás lelkét, velejét ragadjuk meg és tárjuk a nagyobb közönség elé. Az utazások során Kárpátalján és Északkelet Magyarországon elsősorban honfoglaló őseink nyomába eredtünk. Kerestük azokat a „történelmi lenyomatokat”, amelyek segítségével felidézhetjük a IX-XIII. század lényegét és eszmeiségét. Természetesen – ha már ott voltunk – nem hanyagolhattuk el a magyar történelm más korszakainak vizsgálatát sem, bár a hangsúly az Árpád-koron volt. Engedtesse meg nekünk, hogy az érzéseinket, gondolatainkat villanásszerűen tárjuk a nyájas olvasó elé.

„Őseinket felhozád, Kárpát szent bércére...” A Vereckei-hágó! A szó bennragad az ember fiában, s

valóban úgy érzi, hogy szent helyen jár. A 895-ben Árpád fejedelem vezetésével a magyar törzsek harcos állományuk nagyobb felével (feltételezések alapján 15 ezer fő) átkelt a Vereckei-hágón (szoroson) és a Felső-Tisza vidéke felé vonult. Ezzel katonailag biztosította, s mintegy „hídfőt” képezve védelmet nyújtott a Kárpátok többi hágóin beáramló magyar törzsek népességének és állatállományá-



nak (az Al-Dunánál Levente parancsnoksága alatt egy kisebb, feltehetően 5 ezer főnyi magyar had fedezte a honfoglalást). Ismerjük a Feszty-körkép lenyűgöző alkotását, amely már csak monumentálisával bizonyítja a honfoglalás jelentőségét. De ott állni és lélegezni: felemelő! Amikor énekeled a Himnusz, s a szemed egy halvány árnyékot fedez fel az egyik hegy csúcsának közelében magad is megdöbben. Egy sas! Vagy sólyom?! Mégis, ösztönszerűen a turulmadár körvonalait véled felfedezni: „Általad nyert szép hazát, Bendegúznak vére.”

Munkácson mindenkinek először Zrínyi Ilona és fedelmi fia jut eszébe. Majd felrélik az emberben a megtanult történelmi tények néhány kapaszkodója. Anonymus, III. Béla király jegyzője a Gesta Hungarorumban (Magyarok cselekedetei) megemlíti, hogy a hét vezér és csapataik, átkelve a Vereckei-hágón és az alatta fekvő hegyvidéken, nagyon elfáradtak és elhatározták, hogy megpihennek ezen a helyen. Mivel a vidéket nagy nehézségek (sok munka) árán érték el, a települést Munkácsnak nevezték el. Honfoglaláskor cölöpökből emelt erődítmény állt a mai várhegy csúcsán, I. Szent István különleges jelentőséget tulajdonított a várnak, megerősítette falait, majd I. Szent László királyunk tovább folytatta ezt a munkát, kőfalat épített köré. Szükség is volt rá, hiszen 1086-ban Munkácsot a besenyők támadták meg, öt napon át ostromolták a várat, elfoglalni azonban nem tudták. Nagyobb, veszedelmesebb vihar zúdult ránk 1241-ben, Batu kán tatár serege tört be Magyarországra a Vereckei-hágón keresztül, s miután szétverte a történelmi földrajzi adottságokra támaszkodó magyar védelmi erőket, a munkácsi vár alá érkezett, de elfoglalni nem tudta. A tatárok visszavonulása után IV. Béla utasítást adott új várak építésére, a meglévők megerősítésére, így a XIII. század folyamán Munkács vára Magyarország egyik legnagyobb és legjobban védett várává vált. A magyar történelem élő tilalom fája, összesűrűsödött benne az Árpád-kor minden embert próbáló kihívása.

„Bús düledékeiden, Husztnak romvára megállék;” Nem változott itt semmi Kölcsey óta. Sőt még rosszabb a helyzet. Elkecsereve nézel körül, s nem tudod honnan vette az erőt Kölcsey Ferenc nemzetemelő gondolatához. A választ talán a huszti református templom falai között találhatjuk meg, ahol Szent István, Szent László és Szent Imre arcvonásai tekintenek le ránk, s érezzük, hogy jól megférnek a puritán környezetben. Ott járva mindig elcsendesülnek aggodalmaim. Míg ők tekintenek le ránk a reformátusok szívósságával egyesülne, addig érvényes Kölcsey mozgósító erejű gondolata: „Messze jövővel komolyan vess öszve jelenkort; Hass, alkoss, gyarapíts: s a haza fényre derül!” „S merre zúgnak habjai Tiszának...” A folyó, amely még mindig összeköt, még ha jelképesen a szabolcsi-szatmári részeket Kárpátaljával. Az igazi magyar folyó, amely már az Árpád-korban is fontos szállítási útvonal volt a Nagyalföld felé. Látod számtalan arcát. Látod, hogyan válik zúgó hegyi folyóból megcsendesülő széles folyam. A Tisza forrásánál, mint az élet vizét ízleled meg, s majd a szabolcsi földvár melletti református templomban büszkélkedünk, hogy itt is nagyot alkotott Szent László királyunk és ugyanazon folyó ölel körül, mint anyánk keze, s fűz bennünket össze a Kárpátaljáról érkezett derceni diákokkal.

A legendák Técsőről, Viskről, Aknaszlatináról. Mind-mind az Árpádok szellemét idézi. Lehet, hogy valóság tartalmuk nem egyezik a szigorú történelmi tényekkel, de olyan jó azokat hallani és átélni gondolatban. S ezek a legendák erősítenek bennünket, mert ugyanazon magyar ajkakon született, s ugyanazon magyar lélekben kapaszkodott meg, mert magyarnak lenni hivatásunk.

Kötelességünk van. Erkölcsi értelemben van feladatunk, hogy József Attila versének igazsága legyen: „Magyar szél fog fújni a Kárpátok felett!”

*Takács Zsolt Gusztáv*

*történelemtanár, szakmai megvalósító*

Kikapcsolódás Dercenben  
(Kárpátaljai expedíció)

A Nyíregyházi Egyetem Eötvös József Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium 9. évfolyamú tanulóinak a Határtalanul Pályázatnak köszönhetően egy négy éjszakás kiránduláson vehettek részt a Nagy Magyarország területén, azon belül Kárpátalján. Dercenben az első és a második nap jártunk.

Amikor megérkeztünk a derceni iskolába, már a kapuban vártak minket a diákok illetve tanárok. Kedélyes fogadtatásban részesültünk. Először az előadóteremben adtak elő nekünk egy kis előadást, majd az aulában Jedenák Bence Tamás nevű diák illetve Kovács Miklós adtak elő egy ismertetőt Nyíregyházáról és az iskolánkról. Ennek végezetéül nagyon finom gulyáslevesrel vártak minket és egy kis ismerkedésre is sor került ahol édességek voltak és tudtunk beszélgetni, ismerkedni az ottaniakkal. Később az udvart bemutatták nekünk majd a tornateremben röplabdáztunk. Sok új barátság született például Bence és Krisztián illetve Kende és Roland között. Utána elvittek minket motorozni, ahol Lázár majdnem leesett a nagy száguldozás közepette, majd elköszöntünk tőlük, de másnap újra találkoztunk. El-

sőnek a templomba kalauzoltak minket, majd a tiszteletes úr, aki egyben az ottani magyar önkéntes tűzoltóságnak a kapitánya volt, megmutatta nekünk a tűzoltó járműveket, majd beszélt egy keveset az önkéntes tűzoltómunkáról, és hogy ez hogyan kivitelezhető abban az országban. Megtudtuk a derceni iskolának 150.000-Ft-ra lenne szüksége ahhoz, hogy bekössék a vízvezeték hálózatot. Kovács Miklós felajánlotta, hogy rendez egy jótékonysági koncertet és annak teljes bevételét a dercenieknek ajánlotta.

Nagyon jól éreztük magunkat Dercenben és Kárpátalján egyaránt, és nagyon reméljük, hogy lesz lehetőség még ilyen kirándulásokra, alkalmakra. Köszönjük a derceni tanároknak és diákoknak egyaránt hogy ilyen jó vendéglátást nyújtottak számunkra.

*Készítette: Teski Dominik, Kígyósi Kende, Jedenák Bence Tamás*



### Dercen

Dercen Ukrajna, azon belül Kárpátalja egyik magyarlakta települése a munkácsi járásban. A járási központtól kb. 20 percnyi autóútra déli irányban. 2013-ban közel 2800 lakosa volt. Szomszédos települések: Fornos, Gát és Alsó-Kerepec.



A falu története a honfoglalás koráig nyúlik vissza, amikor is a honfoglalók egy tűzjelző őrhelyet létesítettek a hegytetőn. Az 1960-as évektől a Balocán és a téglagyár mögötti dombterületen végzett ásatások során Kr.e. IV-III. századkori kisebb települést tártak fel. Később ukrán archeológusok azt állapították meg, hogy a területen "szláv" típusú falu volt.

Neve a dercevirág, vagy magasabb szárú, lilás virágzatú deréce elnevezésű növényről eredeztethető. Ez jellegzetes növénye volt egykor a Szernye-mocsár északi partján lévő agyagos területnek. A később ide települt jómódú Dercsényi család pedig felvette a falu nevét. Bár az idősebbek szerint mindez pontosan fordítva történhetett.

Lakosai halászattal, rákászattal, állattenyésztéssel, földműveléssel, szőlészettel foglalkoztak. Az 1200-as évek okiratai viszonylag magas számú népességet hangsúlyoznak. Az 1333-tól datált pápai adótized adatai szerint nagy jövedelmű település. Sajnos zsuptetős vályogházai és a hegytetőn épített fatemplomok többször is leégtek (XIII-XV.sz.). A protestantizmus viszonylag korán érintette meg a községet. A falu református anyakönyve viszont

csak 1770-től mondható viszonylagosan folyamatosnak. A falu lakói 1810-ben kezdhettek hozzá a mai napig fennálló kőtemplom építéséhez. A legutóbbi szentelést pedig 2012 őszén tartották, a templom (6 éven keresztül tartó) tatarozásának befejezése után.

#### Látnivalók:

Az első világháborúban életüket vesztő dercenieknek hősi obeliszk állít emléket a temetőben. A második világháború idején sok derceni hunyt el a fronton vagy a sztálini munkatáborokban. Ne-



veiket a templom bejárata melletti emlékmű örökítette meg, melyet a KMKSZ helyi alapszervezete avatott fel.

A *Megbékélés a Közös Európáért* jelszóval központi katonatemetőt létesítettek a hegytetőn (alapkőletétel: 2009 májusa). A 25 m magas kereszt és az emlékpark jelöli a II. világháborúban elhunyt katonák és munkaszolgálatosok végső kegyeleti nyughelyét.

A községben óvoda és magyar tan nyelvű középiskola működik.



A református templom a falu közepén található.



A temető pedig a falu határában. A fejfákra a hagyomány szerint verseket vésnek az elkészítéskor.

A kultúrház kb. 400 férőhelyes. Népszerű a nagy múltú „Gyöngyösbokréta” népi együttes. A kultúrházban jelenleg is működik a falusi könyvtár és zeneiskola.

A falu rendelőjéhez a szomszédos falvak is hozzátartoznak. A faluban posta, gyógyszerár, étte-



rem, pékség, autójavító műhely, asztalos cég, önkéntes tűzoltóság és diakóniai szeretetszolgálat is működik.

Forrás: [http://anoli.ucoz.com/index/barangoljunk\\_dercenben/0-10](http://anoli.ucoz.com/index/barangoljunk_dercenben/0-10)



## Ungvár

Ungvár a jelenlegi Ukrajnához tartozó Kárpátalja székhelye, legnagyobb települése, meg minden, amit ilyenkor fel szoktak sorolni: közigazgatási,



oktatási, tudományos és kulturális központja. Az Ung folyó két partján terül el, ott, ahol a folyó a Kárpátokból, a Vihorlát és Szinyák (Kéklő-hegység) között kiér az Alföld északi peremére. A közvetlenül az ukrán-szlovák határ mellett fekvő Ungvár lakosainak száma közel 120 ezer, ennek ma már csak körülbelül 7%-a, kb. 8000 fő magyar.

### Látnivalók:

Az egyik legjelesebb látnivaló a város nevében is



szerepel: a vár. Az Ungvár központjában, a Káptalan utca (Kapitulna) végében álló vár négy fülesbástyával és egy háromszögletű bástyával megerősített védőfallal körülvett területén egy várkastéllá átalakított belső vár és az azt övező hat-

hektáros park található. A várudvarba belépve balra a vár makettje található, szemben pedig egy 1849-ben készült szoborkompozíció: Héraklész a lernai hidrával. Héraklész szobra mellett a várudvaron, megtaláljuk az előző szobor párját, a pihenő Hermészt is. A két görög istenszobron kívül van egy bronz turulmadár is az ungvári várban, amely eredetileg Tiszaújlak központjában állott.

A vármúzeum, a Kárpátaljai Honismereti Múzeum a történeti, régészeti, népművészeti, természettudományi részlegekből áll. A múzeum meglátogatása után érdemes kimenni a vár Teréz-bástyájának kilátójára. A bástya alatt az



egykori boszorkányégető helyet, az egykori Boszorkány-gödröt láthatjuk, melynek helyén a Kárpát-medence egyik legszínvonalasabb szabadterei néprajzi múzeumát (skanzenjét) hozták létre az 1970-es években.

### További látnivalók Ungváron:

- Görög katolikus székesegyház
- Korzó (Sétáló utca) a Lámpagyújtogató szobrával
- Szent György-templom
- Színház tér (Korona Szálló, Színház téri zsinagoga)
- Ung folyó
- Petőfi tér (Petőfi szobor)

Forrás:

<http://csamborgo.hu/2016/07/05/karpatalja-szekhelye-ungvar/>

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Ungv%C3%A1r\\_v%C3%A1r](https://hu.wikipedia.org/wiki/Ungv%C3%A1r_v%C3%A1r)

<http://csamborgo.hu/2016/07/05/karpatalja-szekhelye-ungvar/>

### Munkács

A Határtalanul. programnak köszönhetően nagyon sok szép történelmi városba eljutottunk. A kirándulásunk második napján Munkácsra látogattunk el. A város Kárpátalja központi részén található. Munkács a Munkácsi várról híres, de a váron kívül is nagyon sok helyszínt mutatott meg nekünk az idegenvezető. A város nevezetessége a 17. századi Rákóczi-kastély. Itt helyezkedik el A Szent József-kápolna a 14. századi Szent Márton-templom és Református templom is, amely 1795-ben épült. A városban nagyon sok helyen kaphatunk szuveníreket, amelyek valamilyen módon a városhoz kapcsolódnak. Nagyon sok bolt, étte-



rem, park található itt. Az éttermekben finomabbnál finomabb hagyományos ételek, a boltokban pedig szebbnél szebb ruhák és cipők kaphatóak. Mindenkit csak buzdítani tudunk, hogy

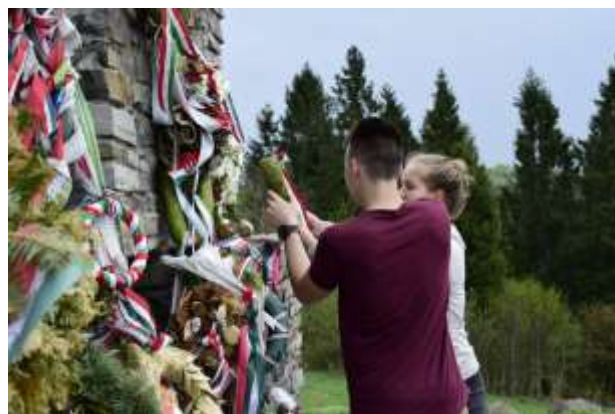


látogassanak el ebbe a városba, ahol megismerkedhetnek az itteni hagyományokkal és kultúrával.

*Készítette: Kun Vivien, Kovács Emília, Gyurkovics Réka*

### Verecke

A véleményünk a kirándulás ezen részéről nagyon pozitív, sok izgalmas élményben volt részünk. A táj volt a leggyönyörűbb az egészben, de maga a története a Vereckei-hágónak is izgalmasnak bizonyult. Olyan helyen sétálhattunk végig,



ahol egykor a honfoglaló magyarok többsége is. Ahogyan az idegenvezetőnkől is megtudhattuk, ez már egy ősidők óta jelentős út volt, igaz ma már annyira nem használatos, inkább csak turisták látogatják. Nem csak a honfoglaló magyarok haladtak itt végig, hanem később a mongol-tatár hadak is itt léptek be az akkori Magyar Királyság területére, hogy elpusztítsák hazánkat. II.Rákóczi Ferenc szintén ugyanitt érkezett meg Magyarországra, mikor éppen Lengyelországból tért vissza, majd később itt hagyta el örökre hazáját. A világháborúk idején is komoly harcok folytak ezen a területen. A Vereckei-hágó a Máramarosi-havasok és a Keleti-Beszkidék közt biztosítja az áthaladást 839 m magasan. Először 1881-ben állítottak emlékművet. Ez akkor egy négy méter magas kőoszlop volt. Öt évvel ezután, a millenni-



um évében Erdély Sándor felavatta Drawek Ede szobrászművész alkotását, a négy méter magas, alul hasáb alakú, felül gúlaszerű gránit obeliszket. Sajnos eme emlékmű csak rövid ideig jelképezte dicsőséges múltunkat, hiszen hamarosan népünk sorsának rosszra fordulását mutatta. 1919-ben a cseh hatóságok a márványtáblát leszedték, illetve megrongálták az obeliszket is. 20 év múltán - mikor Kárpátalja ismét magyar kézre jutott – felújították az emlékművet. Egy diadalkapu került megépítésre akkor. Az utóbbi évtizedeken keresztül állt, azonban egyre rosszabb állapotba került, míg nem a szovjetek lerombolták azt is. Az elkészítéséhez a ma látható emlékműnek – amelyet többek közt mi is megcsodálhattunk – csak 1996-ban kezdtek neki, majd 2008-ban fel is avatták. Ezt Matl Péter készítette, ő a mai Kárpátalja egyik legjelentősebb szobrászművésze. A mű több jelentős dolgot is szimbolizál. A hét ág a hét magyar törzset, az alsó kő pedig a vérszerződés kelyhét is jelképezi. Az oltárkő mindkét oldalán kereszt van kifaragva. Ottlétünket egy koszorúval és sok képpel is bizonyíthattuk. Az út meredek volt olykor és fárasztó is, de megérte a mindez a csodás látvány miatt, amiben részesülhettünk.



### A Szinevéri-tó

A Szinevéri-tó Kárpátalján található, ami Ukrajna egyik legmagasabb, közel 1000 méterrel a tengerszint fölött elhelyezkedő tengerszeme. Mélysége helyenként meghaladhatja a 22 métert is. A tó vízfelülete körülbelül 7 hektár, és közel 10 000 éve keletkezett.

A tónak van egy legendája is. Egy helyi nemes úrnak volt egy lánya. Ez a lány sétálgatott a mezőn, amikor összetalálkozott egy pásztorfiúval. Többször is találkoztak, és az idő múltával szerelem alakult ki köztük. A lány apja ezt megtudta, és hirtelen haragjában elrendelte, hogy öljék meg a fiút. Ezt meg is tették, mégpedig úgy, hogy megverték és ledobták egy szikláról. A lány utána

iramodott, amikor pedig meglátta a fiút, és a véres sziklát, addig sírt, ameddig tó nem lett a könnyeiből. A Szinevéri-tó.

A Szinevéri-tó gyönyörű, és hatalmas. Vize tiszta, annyira, hogy a benne úszó halak is látszanak. Fentről ugyan nem látszik, de a tó nagyon mély. A kirándulás során sok érdekességet megtudhattunk a tóról, például a



fent említett információkat és a legendáját is. Hosszú út vezet felfelé a tóig, de a látványért megéri. Nagyon jó emlék lesz ez mindenkinek, aki ott volt, és láthatta ezt a szép tengerszemet.

*Készítette: Kertész Barbara, Czinege Anna, Zagyi Réka*

### A Tisza eredete

A legendák és mesék egyben megegyeznek: a Tiszának két forrása van. A forrás az a hely ahonnan a vízerek kicsordogálnak és hosszú útra indulnak. A hagyomány szerint a Tisza eredeti forrása a Fekete-Tiszától ered. A Tisza folyó hosszát is a Fekete-Tisza forrásától mérik. A forrásról így írnak:

„... 1.240 méter tengerszint feletti magasságban, a Keleti-Kárpátokban, a Máramarosi Havasokban, Kőrösmezőtől 23 kilométerre nyugatra, az egykori országhatár térségében bukkan a felszínre. Ott, ahol a Fagyalos (Szvidovec-) hegységhez tartozó Akol-havas vízvásztó gerince elválasztja a Tarac folyó és a Tisza legfelső vízgyűjtőjét.”

A Fekete-Tisza forrására egy emlékkő és facsoport is figyelmeztette régen és napjainkban az arra járó vándorokat.

Ha ezt a helyet keresed, 1230 méter magasra kell felsétálni, ahol egy kőlappal letakart forrást találsz: a Fekete - Tisza forrását. Történt ugyanis, hogy 1889-ben a feltörő vizet egy csövön át néhány méterrel elterelték egy könnyen megközelíthető, kőfallal

megerősített hegyoldalba. A fal tetején téglalap alapú emlékművet építettek, melyen márványtábla hirdette: Tisza-forrás. Trianon után az eredeti emlékmű alá egy szép formájú, a kicsurgó körül boltíves mélyedéssel ellátott kőoszlopot építettek. Az eredeti táblát cseh - ruszin kétnyelvű táblára cserélték. 1939-ben, az anyaországhoz (azaz Magyarországhoz) történt visszacsatolás után újra magyar feliraton olvashatjuk a Tisza eredetét, az emlékkő tetejét pedig turulmadár díszítette.

Ma a kőfal kör alakú mélyedéséből egy hatalmas köedénybe csurog a forrás vize. A kőtál fölött a kőfalon és két vasoszlopon nyugvó betonlapra került az eredeti emlékmű 2009-ben, amelyet a szegedi GEO-ENVIRON Környezetvédelmi Egyesület újjított fel.

Forrás: <http://tizsai.ertekek.hu/karpatalja/feketetiszaforrasa.html>



### Huszt vár

A 330 m magas hegykúpon épült, a Tisza és a Nagygál találkozásánál fekvő huszti várat már Kölcsey is romvárként énekelte meg, mégis érdemes időt és fáradságot fordítani a romok megtekintésére, mert áthaladva az épen maradt nyugati kapu boltíve alatt, s a megmaradt várfalak közt sétálva csodálatos kilátás nyílik az ezüst szalagként kanyargó Tiszára és a Máramarosi-medencére.



A vár bejáratát jobbról négyszögű bástya védte. A felső várban volt a várnagy háza, a kaszárnyák, a löportorony és a kút. Az alsó várban templom, lakó- és gazdasági épületek, börtön és kazamaták voltak. A huszti vár elsősorban a máramarosi só útjának őrzője volt, de fontos stratégiai védelmi szerepet is betöltött. Nem véletlen tehát, hogy a királyi uradalom központja lett, s döntő szerepet játszott Magyarország legfiatalabb vármegyéjének a kialakulásában.

Első írásos említése 1353-ból való. 1392-ben Zsigmond király a Drágfyaknak adományozta a várat, 1405-től a Perényiek bérelték, majd Hunyadi János, később Hunyadi Mátyás birtokolta. A mohácsi vészt követően, Magyarország széthullása után Huszt vára az Erdélyi Fejedelemséghez került, kulcsfontosságú szerepet tölt be, Erdély kapujaként emlegetik. Fénykorát Bethlen István és Rédey Ferenc főispánok idejében élte. Bethlen

István sok időt tölt a várban, díszes palotát rendez be, megerősíti a falakat. 1661-ben a betörő tatárokat a várvédők visszaverték. Az 1700-as évek elején a Rákóczi-szabadságharc egyik központja volt az erődítmény, a szabadságharc végén, 1711-ben a császári helyőrség állomáshelye lett.

1766-ban egy éjszaka alatt a várba három helyen is villám sújtott, a tűz hatalmas pusztítást végzett. Mária Terézia megígérte ugyan a vár újjáépítését, de végül sem ő, sem II. József nem járult hozzá a felújításhoz. Ám Kölcsey Ferenc és Bornemissza Péter, ki „jó Husztnak várában” írta a magyar irodalom első világi témájú versét, a Siralmas énekem című költeményt, halhatatlanná tették a várat.



Forrás: <http://www.karpataljaturizmus.hu/index.php?p=h&a=70>

### KÖLCSEY FERENC (1790-1838):

#### Huszt

Bús düledékeiden, Husztnak romvára megállék; /  
Csend vala, felleg alól szállt fel az éjjeli hold. /  
Szél kele most, mint sír szele kél; s a csarnok elontott /  
Oszlopi közt lebegő rémalak inte felém. /  
És mond: Honfi, mit ér epedő kebel e romok ormán? /  
Régi kor árnya felé visszamerengni mit ér? /  
Messze jövendővel komolyan vess öszve jelenkort; /  
Hass, alkoss, gyarapíts: s a haza fényre derül!

Cseke, 1831. december 29.

## Határtalanul! - legjobb hetünk Nyíregyházán!

2018. május 14-én reggel 26 derceni diák izgatottan ébredt. A délelőtti órákban már gyülekeztünk a helyi kultúrház előtt, ahonnan indultunk Nyíregyházára. A búcsúzás után rövid idő alatt megérkeztünk a Nyíregyházi Eötvös József Gyakorlóiskolába. Örömmel fogadtak minket az ottani diákok és a tanárok. Bemutatták nekünk, hogyan telnek a diákok mindennapjai az intézményben. Ezt követően az esti órákban elfoglaltuk a szálláshelyünket, ami a nem messze lévő Szent Imre Kollégiumban volt.

Második nap városlátogatást tettünk Nagykállón és Nyíregyházán. E programon belül a diákoknak leginkább a csodatévő rabbi sírhelye tetszett. A legenda szerint ugyanis a rabbi, akit Taub Izsáknak hívtak, valóban csodákat tett.

Harmadik nap délelőtt a Szabolcsi földvár és templomba látogattunk, délután pedig a Sóstó és a híres nyíregyházi vadspark várt ránk. A vadsparkban sok időt töltöttünk, rengeteg különleges állatot csodáltunk meg. Következő nap három nevezetes helyen is jártunk: Kállósemjén, ahol a Kállay-kúriát, Máriapócson a kegyhelyet és templomot, Nyírbátorban pedig a panoptikumot látogattuk meg.

Ezt követő estén, ami egyben a búcsúest is volt,



helybéli diákokkal hosszú sétát tettünk a belvárosban.

Pénteken a reggeli után megköszönve a lehetőséget, hogy ott lehettünk és a felejthetetlen élmények mellett barátságokat is kötöttünk, búcsút vettünk és elindulunk haza.

Köszönjük a partneriskolának, tanárainak, hogy részt vehettünk ezen a programon és a meleg szívű fogadtatást és azt, hogy ilyen élményekkel gazdagodhattunk.

Bakos Ilona  
kísérőtanár



## A második utazás során megismert helyszínek

### Nyíregyháza

Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, az észak-alföldi régióban (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Hajdú-Bihar megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye) helyezkedik el. Az Észak-Alföld – Debrecen utáni - második legjelentősebb városa. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye székhelye, 1990 óta megyei jogú város. Az ország hetedik legnagyobb városa, több mint 117 000 lakossal (117 658 fő/2012.01.01).

A Nyírség központjában fekszik, mint mezőváros. A város határait igen tág keretekben szokták érteni, mivel általában ide sorolják a közelben fekvő bokortanyákat. Dinamikus és látványos fejlődése a 18. század óta töretlen. A térség gazdasági és kulturális motorja. Vonzó turisztikai célpont.

#### Műemlék épületek

##### Kossuth tér

A tér legmeghatározóbb épülete a Benkó Károly tervezte Városháza, melynek aulájában megtekinthető a Nyíregyháza múltját bemutató képkiallítás

A tér közepén emelkedik a Kossuth szobor, melyet Bethlen Gyula készített. A szobor hátsó oldalán egy törött ágyúcsövön egy madár látható, s alatta a dátum: 1848.

Öreg gesztenyefák árnyékában áll az Örökváltság- emlékoszlop, bal oldalán a kétkedő, jobb oldalán a bizakodó, kemény parasztcokkal – „Nyíregyháza városa többé földesúri juss és hatalom alá nem tartozik”.

A tér folytatása a Hubert József tervei szerint 1912-ben épült Takarékpalota eklektikus épülete, melynek védett műemléki pénztártermét festett, színes üvegű kupola borítja.

Vele átellenben a város századvégi, szintén eklektikus építményeinek egyike, az 1895-ben Alpár Ignác tervei alapján épült Hotel Korona emelkedik. Három frontja más-más arcot mutat az ér-

deklődőnek. Érdekessége, hogy az avatására rendezett bálon gyűlt fel először villanyfény a városban.

A városházától néhány lépésre áll az 1897-ben emelt, kevert bizánci stílusú görög katolikus templom, a mellette lévő 1909-ben épült szecessziós stílusú püspöki palotával, melyet II. János Pál pápa is meglátogatott.

Érdemes felkeresni a neogótikus elemekkel ékesített, romantikus református templomot, a városházával szemközt magasodó, 1904-ben felszentelt kéttornyú neoromán római katolikus templomot és az 1932-ben elkészült Zsinagógát. A templomok mindegyike gyakran ad otthont színvonalas koncerteknek.



Forrás: <http://www.bulvaros.hu/cikk/nyiregyhaza-akkor-es-most-1-resz-kossuth-ter-m2cb6t>

##### Hősök tere

A Kossuth és Hősök tere között található a 2001-ben felavatott Városalapítók szobra, amely Károlyi Ferenc grófort és Petrikovics János szarvasi csizmadia mestert ábrázolja, akik az elnéptelenedő város 1753-as újraterelítésének főszereplői voltak.

A Hősök terén található impozáns épület, az eklektika és a historizmus jegyeit ötvöző Megyeháza

A Megyeháza előtti parkot az 1928-ban készített I. világháborús emlékmű uralja.



Forrás: <http://mapio.net/s/62993279/>

#### Országzászló tér

A téren találjuk a II. világháború áldozatainak és mártírjainak emlékművét, valamint a huszároknak emelt „A magyar huszár” bronz lovasszobrot. A térről jól látható, városképet meghatározó jelentőségű szecessziós saroképület, az egykori Nyírvíz palota.

#### Szent István utca

Az utca elején látható a két épületből álló ún. Luther-ház, mely egykor az evangélikus egyház bérpalotája volt.

Pár lépésre a Luther háztól, a Szent István u. 8. sz. alatti ház falán emléktábla hirdeti, hogy e helyen állt a neves író, újságíró Krúdy Gyula szülőháza, aki 1878-ban született Nyíregyházán.

Nem messze innen található a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium, mely a megye első gimnáziuma. 1806-ban alapította az evangélikus egyház, 1861-től gimnázium.

A legrégebbi és legértékesebb műemlék a tirpák ősök jóvoltából 1784-86 között emelt Luther téri késő barokk evangélikus templom. A főbejárat fölött 1928 óta 12 harangból álló harangjáték hívogat.

#### Nyíregyháza – Sóstógyógyfürdő

A város központjától alig 6 kilométerre, a sóstói erdő tölgyfáinak árnyas lombjai alatt helyezkedik el Sóstógyógyfürdő, a közkedvelt pihenő- és kirándulólhely, amelyet az itt élők méltán neveznek a város tüdejének, gyöngyszemének, ékességének. Az árnyas sétautak, a gondozott parkok, a két tó partján bólogató hatalmas fák nagyszerű kikapcsolódást nyújtanak. Az itt található végteleen nyugalom valódi felüdülést nyújtó sziget mai rohanó világunkban.

Szívesen keresik fel fiatalok és idősek, családok és csoportok, sétálók és futkározók, sportolók, akik számára erdei tornapálya, játszótér, esőbeállók, szalonnasütő helyek és sétányok épültek.

A népszerű üdülőlhely fejlődésében egyre nagyobb szerepe van a sóstói termálfürdőnek, melynek gyógyhatása sok ide látogató vendég számára hozott már enyhülést.

A „névadó” a 9,5 hektár területű, két részre osztott, sós vizű szikes tó, melynek átlagos mélysége 1,5 méter. 1927-ben hatóságilag is gyógyfürdővé nyilvánították Sóstófürdő néven.





Forrás: <http://www.hoteldzsungel.hu/page.php>  
<https://www.flickr.com/photos/bulcsuotthon/2911108794>

A Nyíregyházi Állatpark az ország első Állatparkja ahol egy természetes tölgyerdőben tágas kifutókban mutatnak be 5000 állatot, olyan csak itt látható és Európában is ritkaságszámba menő különlegességek, mint az indiai páncélos orrszarvú, a komodói óriás sárkánygyík, az afrikai elefánt és fehér tigris.

Nád-, zsindey- és szalmatető épületek sorakoznak egymás mellett a Sóstói Múzeumfaluban, úgy, ahogy az egy 1900. esztendő körüli északtiszántúli faluban szokásban volt. A sóstói erdő szélén 1970-ben kialakított 7 és fél hektáros területen közel száz népi objektum alkotja a falu épületegyüttesét. A szakemberek által darabjaiban áttelepített épületek rengetege, a déli napfény koronázta falukép látványa, a jó levegő mind-mind látványos körítése a színes programoknak és a hamisítatlan falusi érzésnek.

#### Megközelítés

Nyíregyháza országos közúti forgalmát az ország fővárosa, Budapest felé az M3-as autópálya, továbbá 4 országos főút (4-es, a 36-os, a 38-as, a 41-es számú főútvonalak) biztosítja. Az alsóbbrendű állami utak, pedig az ország más városai, valamint Szabolcs-Szatmár-Bereg megye települései felé

biztosítják a város számára az összeköttetést. Vasúti kapcsolatai közül a legfontosabb a Budapest - Záhony közötti kétvágányú, villamosított fővonal, amelyből itt ágazik ki a Tokaj felé vezető, a Mátészalka felé vezető és a Vásárosnaménybe vezető vasútvonal. Távolsági buszok indulnak innen minden irányba. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye szinte összes fontosabb vagy nagyobb települését érinti egy távolsági járat, illetve a város irányít buszokat a régió nagyobb településeire, valamint Borsod-Abaúj-Zemplén, és Heves megyébe is.



### Szabolcsi földvár

A szabolcsi vár a megye névadó településének, a Tokajtól 12 kilométerre fekvő Tisza parti Szabolcs községnek az ékessége. A földvár nemcsak a magyarság egyik legkiemelkedőbb honfoglalás kori



építménye, hanem egyben egy egyedülálló műemlék-együttes része is. A legépebb állapotban fennmaradt földvárunk sáncaitól néhány méterre áll a XI. századi templom utóda, amelyben 1092-ben Szent László királyunk országos zsinatot tartott. Az egyházi zsinaton meghozott határozatok lejegyzése a magyar jogtörténet kiemelkedő alkotása, amelyek összeszerkesztve Szent László király I. törvénykönyve néven maradt ránk.

### A vár története

A Kárpát-medencében letelepülő magyar törzsek egyikének vezéri szálláshelye lehetett. Anonymus szerint Szabolcs vezér építtette a honfoglalás után.

A földvár két oldala a Tisza akkori magaspartján épült, míg a harmadik, leghosszabb oldalon mesterséges folyóágot ástak ki, így az erődítmény szigetként emelkedett ki a környező vizekből. A sáncok szerkezete eredetileg rácshálós rendszerben összecsapolt fagerendákból állt, ezt aztán földdel töltötték ki. A 337 x 225 x 387 méteres háromszög alaprajzú földvár területe 3,3 hektár.

A falakon három helyen látható áttörés helyén voltak egykor a kikövezett várkapuk. A belső részen látható mélyedés ciszterna vagy kút lehetett.

Az egységes magyar államot létrehozó István király idejében ez a vidék is a keresztény uralkodó hatalmába került, így benne tartotta székhelyét Szabolcs királyi vármegye ispáni tisztségviselője. A várat a 11. század második felében megerősítették, a falak magasságát emelték, belső oldalait vastagították, mivel újra és újra feldúlták vidékét a Kárpát-medencébe betörő az és kun törzsek. Miután II. Endre király nagyrészt eladományozta a szabolcsi ispánság földjeit is, meggyengült a fegyveres szabadok tábora. Így az országra zúduló tatárjárás idején a mongol lovasseregek elfoglalták és lerombolták Szabolcs várát, mely ezután elvesztette katonai jelentőségét.

A települést és a várat 1266 előtt királyi adományul a Szentemágócs nemzetség egyik ága kapta, amely aztán innen Szabolcsnak is nevezte magát, és 1380-ig volt itt birtokos.

A 18. századtól a vár belső részében volt a falu temetője. 1896-ban millenniumi emlékművet emeltek a vár egyik falán. 1996-ban, a honfoglalás millecentenáriuma alkalmából a bejáratnál elhelyezték Szabolcs vezér szobrát.



Forrás: [https://hu.wikipedia.org/wiki/Szabolcsi\\_f%C3%B6ldv%C3%A1r](https://hu.wikipedia.org/wiki/Szabolcsi_f%C3%B6ldv%C3%A1r)  
<http://kurultaj.hu/2017/01/egyedulallo-epiteszeti-emlekunk-a-szabolcsi-foldvar/>



### Nagykálló

Nagykálló Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei, nyírségi település. A város a megye délkeleti részén, Magyarország északkeleti részén található. A román határ 47 km-re, az ukrán határ pedig 70 km-re található a várostól. Nagykálló a megyeszékhelytől, Nyíregyházától mindössze 14 km-re fekszik.

Nagykálló a 14. században már mezőváros és a Kállay család birtoka volt. 1315-ben Károly Róberttől jogot kapott hetivásár tartására. 1323-ban a fennmaradt oklevelek szerint e helyen már vármegyei gyűlést is tartottak, s Kálló főként kedvező földrajzi helyzete következtében – mivel a nagy-forgalmú Tokaj–Szatmárnémeti, Debrecen–Ungvár–Munkács–Beregszász közötti útvonalba esett – lassanként a környék gazdasági és kereskedelmi központjává vált.

A 17. században Nagykállóban megalakultak és virágzásnak indultak a céhek; a csiszár, kovács, lakatgyártó, szabó, csizmadia, szűcs, varga melyeknek kiváltságlevelei az 1616-1654 közötti időkből valók. 1666-ra jelentős salétromfőző-hely volt. 1630-ban I. Rákóczi György elfoglalta, és itt bocsátotta ki Függetlenségi Kiáltványát. II. Rákóczi Ferenc 1703. július 29-én, a Rákóczi-szabadságharc első ostromaként megtámadta, és másnapra bevette a várat. 1704-ben elrendelte a vár lerombolását (amit végül csak 1709-ben hajtottak végre).

1747-ben Szabolcs vármegye székhelye lett. Amikor 1867-ben Nyíregyháza megyeszékhely lett, Nagykálló háttérbe szorult, ugyanekkor városi rangját is elvesztette. 1989-ben ismét városi rangot kapott.



Forrás: <http://mapio.net/a/96069796/?page=2>

Nagykálló jelentősebb turisztikai nevezetességei Harangod: Területe egy dombos, ligetes táj, amelyet egy 75 hektáros mesterséges tó tesz még vonzóbbá. A tó lehetőséget ad horgászatra, csónakázásra, vagyis kitűnő lehetőséget nyújt a szabadidő tartalmas eltöltésére.



Forrás: [http://www.indexkelet.hu/rovatkeret.php?r=22&id\\_cikk=18](http://www.indexkelet.hu/rovatkeret.php?r=22&id_cikk=18)  
<http://kirandulastervezo.hu/celpont/nagykallo/insegdomb>

A második utazás során megismert helyszínek

Ínségdomb: Ez a 12 méter magas homokdomb, amelynek tetején kilátó áll, csodás kilátást biztosít a városra és nyugodt körülmények között élvezheti az ide látogató a csodás természet látványát. Az Ínségdombot a nagykállói jobbágyok hordták össze az 1780-as aszályos években Kállay Ferenc által nyújtott kölcsöngabona fejében. A védelem alatt álló emlékmű a lakosok egyik kedvelt szabadidőhelye. A domb lábánál lévő sportpálya és vendéglátóhely tökéletes kikapcsolódást biztosít a család minden tagjának.

Kállai kettős: Nagykálló kulturális nevezetessége a Kállai kettős, amelynek műfaja táncballada. A táncnak mesélje, legendája van, egy civakodó, majd kibékülő és boldogan együtt mulató szerelmespárról szól. A helyi néptáncsoportok egyik kedvelt tánca ez.



Megközelítés

A város életében jelentős szerepe van az M3-as autópályának, amely közvetve összeköttetést biztosít a város és a főváros között, míg a 4. számú főút Záhony és Ukrajna felé biztosít könnyű megközelíthetőséget.

Vasúton a Nyíregyháza–Mátészalka–Zajta vonalon közelíthető meg Nagykálló. Buszjáratokkal egyszerűen elérhető a megyeszékhely és a környékbeli települések is.



### Máriapócs

Máriapócs a Nyírségben, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, és a Nyíregyházi Egyházmegye területén fekszik.

A Pócs a Paulus név magyar származéka. A nyelvészek következtetése szerint Pócs a megye első településcsoportjához tartozhatott. A név Mária előtagja a községben lévő Mária-kegyhelyre utal. Pócs nevét az oklevelek 1280-ban említik először, birtokosai ez-ideig tájt a Hont-Pázmány nemzetség tagjai lehettek, akik a település birtokjogáért pereskedtek. A későbbiekben a Gutkeled nemzetség birtokaként, és az Ecsedi vár birtokai között említik, majd a Báthory család tagjainak birtokaként szerepel. A későbbiekben a Királyi család tagjai és a Rákóczi család is birtokosa volt Pócsnak.



Forrás: <http://www.programturizmus.hu/ajanelat-mariapocs-bucsu-zarandoklat.html>

1696-ban templomában könnyező Szűz Mária kép hozta meg Pócs hírnevét. A kegykép számára és a felélénkítő búcsújárás szolgálatára 1731 és 1749 között felépült a mai kegytemplom és a Nagy Szent Vazulról elnevezett bazilita kolostor. Ők voltak a kegyhely gondozói egészen 1950-es szétszórásukig. 1749-ben telepednek le itt a

bazilita szerzetesek, s kezdik meg rendházuk építését. A monostor a görög katolikusok művelődési és oktatási központjává vált, s az itteni tanítóképző majd egy évszázadig képzett itt kántortanítókat. 1758-ig a bazilita rendnek engedte át birtokrészét Károlyi Sándor. 1816-tól 1872-ig vásártartási joggal rendelkező mezőváros volt.



Az 1900-as évek közepéig Pócs jelentős vallási központ volt. 1991. augusztus 18-án II. János Pál pápa Máriapócsra látogatott. A település 1993-ban újra visszakapta városi rangját.

Megközelítés

Máriapócs Szabolcs–Szatmár–Bereg megye déli részén, Budapesttől 280 km-re, Nyíregyházától 30 km-re található. A város vonattal elérhető a Nyíregyháza–Nyírbátor–Mátészalka–Zajta vonalon, közúton pedig Debrecen–Nagykálló felől. A falu és temploma a vasútállomástól távol (kb. 3 km-re) esik.

Forrás: <https://www.google.hu/maps>

### Nyírbátor

Nyírbátor Magyarországon, a Nyírség szívében található. A 13500 lakosú város Szabolcs-Szatmár-Bereg megye leggazdagabb történelmi értékeivel rendelkező települése. Írásos emlék 1279-ben említette először Nyírbátort, melynek neve az ótörök batir (jelentése bátor), „jó hős” jelentésű szóból származik. Az évszázadok során a több mint 730 éves város fordulatokban bővelkedő történelmét a Báthori, Bethlen, Rákóczi és Károlyi család írta. E nemes államférfiak hosszútávon is gondoskodtak a településen élőkéről, bizonyosság az a számos épített örökség, amely nem csupán a megye, hanem a régió egyik műemlékekben leggazdagabb településévé emeli Nyírbátort.



#### A város nevezetességei:

- a késő gótikus stílusban épített Református templom, az erdélyi stílusban készült fa harangtoronnyal,

- a barokk stílusban átépített Minorita templom és kolostor, melynek leghíresebb oltára a Kruccsay oltár, vagy más néven Passió oltár,
- a reneszánsz Báthori Várkastély és a történelmi tényeken alapuló állandó kiállítása, mely a város múltjához kötődő Báthori család korát és legendáit eleveníti meg.
- a Bátor István múzeum, mely „Nyírbátor város évszázadait”, valamint a régióban 70 éves határőr múltat felidéző kiállításokat rendeztek be



A műemlékeket összekötő Várostarténeti sétányon pedig a Báthori család mondáit megelevenítő szoborcsoportokat is megtekinthetik a látogatók.

Forrás: <http://www.origo.hu/utazas/hirdetes/20110603-nyirbator-avagy-a-meses-kelet.html>

A városba látogatók számára a látnivalók mellett kikapcsolódást nyújthatnak még a különböző fesztiválok (Nyírbátori Zenei Napok, Szárnyas Sárkány Hete), illetve a Sárkány Wellness és Gyógyfürdő (Sárkány apartman és kemping) változatos szolgáltatásaival és jótékony hatású gyógyvizével. Megközelíthető a 471-es úton; vonattal elérhető a Nyíregyháza–Nyírbátor–Mátészalka–Zajta- illetve a Debrecen–Nyírbátor–Mátészalka-vasútvonalon.







